



بوس اوراق بهادار تهران  
(گروه سهامی عام)



مرکز مالی ایران  
IFC (سهامی خاص)

# مبانی تحزیه و تحلیل صورت های مالی

مدیریت توسعه فرهنگ سرمایه گذاری  
مرکز مالی ایران

# انواع صورت های مالی

• ترازنامه

• صورت حساب سوه (زیان)

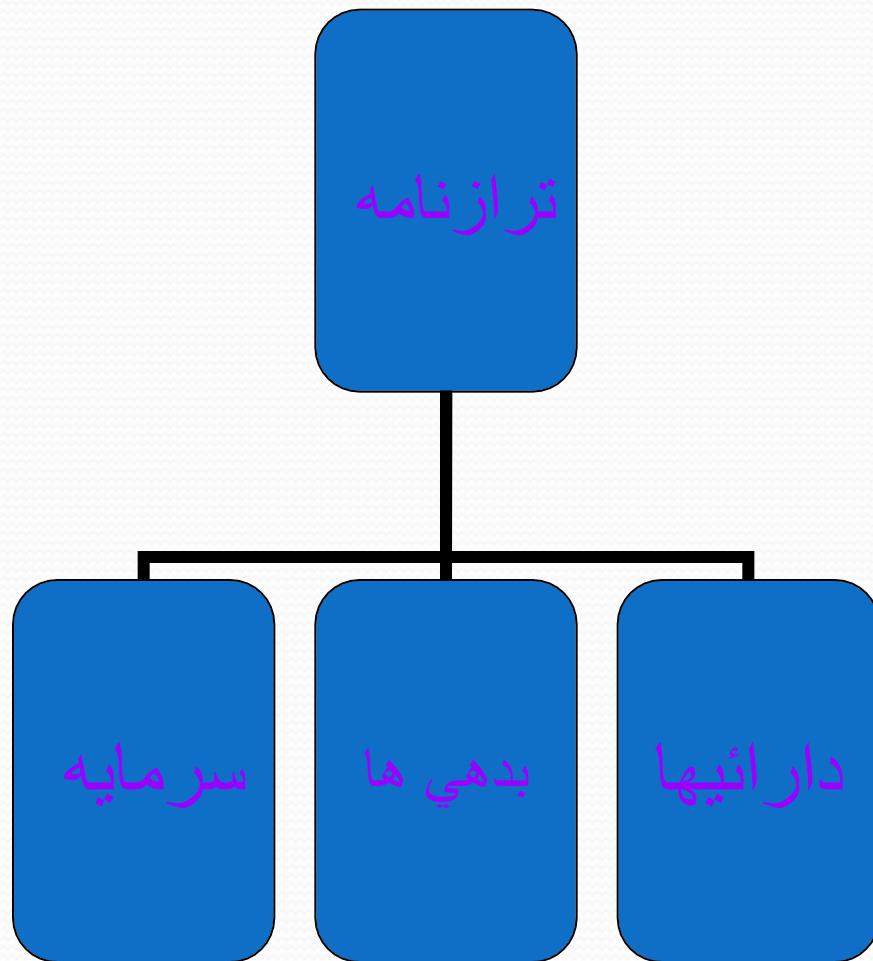
• صورت جریان وجوه نقد

• صورت سوه (زیان) جامع

• یادداشت های همراه صورت های مالی

# ترازنامه

صورتی است که وضعیت مالی یک واحد تجاری را در یک تاریخ معین از طریق گزارش دارائیهها، بدهیها و حقوق صاحبان سهام واحد تجاری در پایان هر دوره مالی نشان می دهد.





بورس اوراق بهادار تهران  
(شرکت سهامی عام)



مرکز بازرگانی  
IFC (سهامی خاص)

# صورت حساب سود و زیان

صورت سود و زیان

سود (زیان) خالص

هزینه ها

درآمد ها

## صورت جریان وجوه نقد

صورت جریان وجوه نقد نشان دهنده جریان‌های خروجی و ورودی نقد به شرکت در طی یک دوره مالی می‌باشد. به کمک این صورت مالی می‌توان قدرت نقدینگی و سیاست شرکت در مدیریت نقدینگی را بررسی نمود.

شرکت فولاد مبارکه اصفهان (سهامی عام)  
صورت جریان وجوه نقد  
برای سال مالی منتهی به ۱۳۰ اسفند ماه ۱۳۸۷

(تجدید ارائه شده) سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷		یادداشت
	میلیون ریال	میلیون ریال	
۹,۶۳۱,۹۰۹	۷,۹۸۸,۷۳۰		۳۲
۲۷,۲۶۴		۱۲۸,۳۲۰	
۱۷,۹۵۹		۱۰۹,۶۸۸	
(۲۹۸,۳۷۸)		(۲۹۷,۸۸۹)	
۹۰,۵۵۳		۲۰۵,۵۰۱	
(۲۱,۷۰۲)		(۶۱,۸۲۰)	
(۴,۵۱۰,۳۷۰)		(۲,۶۳۷,۴۲۲)	
(۴,۶۹۴,۶۷۴)	(۲,۵۵۳,۶۲۲)		
(۸۹۲,۴۷۴)	(۱,۰۹۴,۶۷۴)		
(۲,۸۵۰,۶۳۸)		(۹۸۰,۹۳۲)	
(۴۰۳)		(۱۰۹)	
۳,۵۰۹		۱۶,۲۳۰	
(۵۰۳,۱۰۵)		(۶,۰۹۷,۶۰۳)	
(۳,۳۵۰,۶۳۷)	(۷,۰۶۲,۴۱۴)		
۶۹۴,۱۲۴	(۲,۷۲۱,۹۸۰)		
۲,۰۰۰,۰۰۰		۳,۳۸۰,۰۰۰	
(۱,۷۲۴,۷۳۷)		(۲,۳۲۲,۳۸۹)	
۲۷۶,۲۶۳	۱,۰۵۷,۶۱۱		
۹۷۰,۳۸۷	(۱,۶۶۴,۳۶۹)		
۴,۲۰۶,۴۳۳	۵,۴۰۴,۷۸۷		
۲۲۷,۹۶۷	(۴۹,۲۱۲)		
۵,۴۰۴,۷۸۷	۳,۶۹۱,۲۰۶		
-	۱,۳۲۹,۸۰۹		۳۳

**فعالتهای عملیاتی**  
جریان خالص ورود وجه نقد ناشی از فعالتهای عملیاتی  
**بازده سرمایه‌گذاریها و سود پرداختی بابت تأمین مالی**  
سود دریافتی بابت سربده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت  
سود دریافتی بابت سرمایه‌گذاری در سایر شرکتهای  
سود پرداختی بابت تسهیلات مالی  
سود فروش اعتباری به مشتریان  
زیان ناشی از تاخیر تحویل محصول  
سود سهام پرداختی  
جریان خالص خروج وجه نقد ناشی از بازده سرمایه‌گذاریها و سود پرداختی بابت تأمین مالی  
**مالیات بر درآمد**  
مالیات بر درآمد  
**فعالتهای سرمایه‌گذاری**  
وجه پرداختی بابت افزایش دارائیهای ثابت مشهود  
وجه پرداختی بابت دارائیهای ثابت نامشهود  
وجه حاصل از فروش دارائیهای ثابت مشهود و نامشهود  
وجه پرداختی جهت تحصیل سرمایه‌گذاریهای بلند مدت  
جریان خالص «خروج» وجه نقد ناشی از فعالتهای سرمایه‌گذاری  
جریان خالص خروج وجه نقد قبل از فعالتهای تأمین مالی  
**فعالتهای تأمین مالی**  
دریافت تسهیلات مالی  
بازپرداخت اصل تسهیلات مالی دریافتی  
جریان خالص ورود «خروج» وجه نقد ناشی از فعالتهای تأمین مالی  
خالص افزایش «گامش» وجه نقد  
مانده وجه نقد در ابتدای سال  
تأثیر تغییرات نرخ ارز  
مانده وجه نقد در پایان سال  
مبادلات شیر نقدی

یادداشتهای توضیحی همراه، جزء لاینفک صورتهای مالی است.

# صورت سود و زیان جامع

صورت سود و زیان جامع به عنوان یک صورت مالی اساسی، باید کل درآمدها و هزینه‌های شناسایی شده طی دوره را که قابل انتساب به صاحبان سرمایه است، به تفکیک اجزای تشکیل دهنده آنها نشان دهد.

صورت سود و زیان جامع میزان افزایش یا کاهش حقوق صاحبان سرمایه از بابت درآمدها و هزینه‌های مختلف طی دوره را نشان می دهد.

# ارتباط بین صورتهای مالی

- صورتهای مالی اساسی با یکدیگر ارتباط ذاتی دارند زیرا همگی جنبه‌های عملیات و رویدادهای مالی یگانه‌ای را گزارش می‌کنند. اگرچه هر یک از صورتهای مالی اطلاعات متفاوتی را ارائه می‌کنند اما از آنها انتظار نمی‌رود نیازهای اطلاعاتی تمامی استفاده‌کنندگان را تامین نماید.



# تعریف تجزیه و تحلیل صورتهای مالی

انتخاب اطلاعات مالی ، مقایسه و مشخص نمودن رابطه بین اطلاعات مالی ، تفسیر و ارزیابی مقایسات و ارتباطات تعیین شده را تجزیه و تحلیل صورتهای مالی می گویند .

- تجزیه و تحلیل صورتهای مالی فرآیندی است که میزان انعکاس واقعیت های اقتصادی توسط ارقام حسابداری شرکت را ارزیابی می کند. ارزیابی ریسک حسابداری و کیفیت عایدات شرکت، برآورد قدرت سودآوری، انجام تعدیلات لازم برای صورتهای مالی در جهت انعکاس بهتر واقعیت های اقتصادی و کمک به تجزیه و تحلیل مالی، از جمله وظایف تجزیه و تحلیل صورتهای مالی می باشد.



# ضرورت تجزیه و تحلیل صورت های مالی

۱. استفاده از مبنای تعهدی حسابداری در تهیه صورت های مالی به علت انعکاس به موقع تر فعالیت های تجاری (حسابداری تعهدی می تواند انحرافات حسابداری به دنبال داشته باشد چرا که بعضا نیازمند برآوردهایی می باشد).

۲. صورت های مالی برای مجموعه ای متنوع از استفاده کنندگان تهیه می شود. بدین معنا که معمولا اطلاعات مالی برای اهداف تحلیلی کاربر خاص، نیازمند تعدیلات می باشد.

# فرض بنیادی تجزیه و تحلیل صورت های مالی

صورت های مالی خلاصه معاملات و کارهای انجام شده را نشان می دهد و اساسا به گذشته مربوط است در حالیکه تصمیم گیری درباره مسائلی که پیش می آید به آینده ارتباط پیدا می کند.

در تجزیه و تحلیل مالی فرض بر این است که گذشته زمینه ساز آینده می شود و به این ترتیب نتیجه کوششها و تجارب گذشته که در صورتهای مالی منعکس است مبنای بررسی واقع و نتایج بدست آمده راهنمای اخذ تصمیم نسبت به آینده قرار می گیرد و این نکته ای است که می بایست همیشه مورد توجه تحلیلگر باشد.

# مراحل تحلیل اطلاعات مالی

## ● مرحله اول - انتخاب ارقام و اطلاعات:

- تحلیل گر باید ضمن برنامه کار خود، نوع و تعداد حسابها، صورتها و سالهای بررسی را معین کند.

## ● مرحله دوم - مقایسه و تعیین رابطه:

- مقایسه ارقام مجال تفکر و اظهارنظر را فراهم می کند و به عبارتی کلی، ارقام در مقایسه معنی و مفهوم واقعا پیدا می کنند.

## ● مرحله سوم - ارزیابی:

- در ارزیابی، وضع گذشته و حال شرکت از لحاظ مالی بررسی و بر اساس تفکر و استنباط تحلیلگر و احیانا باتوجه به واحدهای تجاری مشابه و برنامه ریزی آینده نسبت به موفقیت آن اظهار نظر می شود.



بورس اوراق بهادار تهران  
(شرکت سهامی عام)



# روشهای تجزیه و تحلیل مالی

- تجزیه و تحلیل درونی
- تجزیه و تحلیل مقایسه ای
- تجزیه و تحلیل سرمایه در گردش
- خطر سنجی

# تجزیه و تحلیل درونی

تجزیه و تحلیل درونی به روشی اطلاق می شود که در آن اقلام یک ترازنامه و صورت حساب سود و زیان یک دوره و رابطه بین آنها مورد بررسی قرار می گیرد تا معیاری برای ارزیابی وضع مالی و اعتباری واحد تجاری بدست آید.

## نسبتهای مالی

نسبت های سودآوری

نسبتهای اهرمی

نسبتهای فعالیت

نسبت های نقدینگی

# نسبت‌های نقدینگی

این نسبت‌ها به استفاده‌کنندگان کمک می‌کند که بنیه مالی شرکت را در پرداخت بدهی‌های کوتاه مدت در سررسید ارزیابی کنند و به دو گروه تقسیم می‌شوند:

1. **نسبت جاری**
2. **نسبت آنی (سریع)**

# نسبت جاری

- این نسبت از تقسیم دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری بدست می‌آید.
- این نسبت نشان می‌دهد که بستانکاران می‌توانند اطمینان داشته باشند که مطالبات آنان در سررسید پرداخت می‌گردد. واحد این نسبت، دفعه، مرتبه یا بار است و جهت آن نیز مثبت است یعنی هر چه این نسبت بیشتر باشد از نظر اعتبار دهندگان بهتر است.

نسبت جاری =	دارائیهای جاری
	بدهی‌های جاری

۴۹۴۹۶۱	= دفعه ۲/۷۳
۱۸۱۳۰۸	



# نسبت آنی

- یکی از مشکلات نسبت جاری درجات متفاوت تبدیل به نقدینگی دارائی‌های جاری است. جهت رفع این مشکل از نسبت دیگری بنام نسبت سریع یا آنی استفاده می‌شود. این نسبت از تقسیم دارائی‌های سریع بر جمع بدهی‌ها بدست می‌آید.

نسبت آنی =	حسابهای دریافتی + اوراق بهادار کوتاه مدت + نقد
	بدهی های جاری

$38951 + 162521$	دفعه ۱/۱۱ =
۱۸۱۳۰۸	

# نسبت آنی

نسبت آنی یکی از مفیدترین نسبت هاست. این نسبت به وضوح نشان می دهد که آن قسمت از دارایی جاری که از لحاظ ارزش، ثبات بیشتری دارد و احتمال کاهش در آن کمتر است تا چه میزان می تواند پشتوانه طلبکاران کوتاه مدت قرار گیرد و به مراجعه آنان برای وصول مطالباتشان پاسخگو باشد.

## فرجه تدافعی

فایده تعیین و بررسی نسبت‌های نقدینگی را در این می دانند که توان واحد تجاری را در پرداخت بدهی های خود مشخص کند. ولی علاوه بر آنچه به صورت بدهی در حسابها و صورت‌حسابها منعکس می شود، پرداختهای نقدی بسیاری به عنوان هزینه و به صورت روزمره انجام می گیرند که با حسابهای بدهی ارتباطی ندارند در حالی که از لحاظ نقدینگی و کاهش آن اثر مشابه دارند. به این لحاظ عده ای بر این عقیده اند که فرجه تدافعی را هم باید در بررسی نقدینگی به همراه دو نسبت دیگر محاسبه و منظور داشت:

فرجه تدافعی =	حسابهای دریافتی + اوراق بهادار کوتاه مدت + نقد
	برآورد هزینه های نقدی عملیات روزانه

# ایراد بر نسبت های نقدینگی

نسبت های جاری و آنی بر پایه انحلال و برچیدن موسسه بنا گذاشته شده اند، به این تعبیر که فرض می شود که فعالیت واحد تجاری متوقف و همه اقلام دارایی جاری اعم از جنسی و غیر آن در صندوق به صورت حوضچه ای از پول درآید از پول درآید تا جوابگوی بدهیهای جاری باشد و این در عمل مصداق پیدا نمی کند و همه اقلام صورتهای مالی به ارزشهایی که بر دائر بودن واحد تجاری و تداوم فعالیت آن متکی می باشند در صورتهای مالی منظور شده اند.

همچنین در این نسبت ها گردش پول مطرح نمی شود. علاوه بر آن اصولاً حسابی که نقدینگی را به وجود می آورد یعنی فروش در این نسبت ها جایی ندارد.

# نسبت گردش نقدی

این نسبت از تقسیم گردش نقدی حاصل از عملیات (تفاضل دریافتها و پرداختهای نقدی) بر بدهی های جاری بدست می آید.

نسبت گردش نقدی =	گردش نقدی حاصل از عملیات
	بدهی های جاری

# نسبت‌های فعالیت یا عملیاتی

مجموعه‌ای از نسبت‌هایی هستند که کارایی مصرف و استفاده از دارایی‌های واحد تجاری را در کسب سود و درآمد نشان می‌دهند.

این نسبت‌ها عمدتاً شامل نسبت گردش دارایی، نسبت گردش موجودی مواد و کالا و نسبت دوره وصول مطالبات می‌باشند.

نسبت‌های فعالیت، توان یک واحد تجاری را در استفاده از دارائی‌های جاری و غیرجاری نشان می‌دهد.

# نسبت گردش موجودی کالا

گردش موجودی کالا	بهای تمام شده کالای فروش رفته
	متوسط موجودی

متوسط موجودی کالا	موجودی کالا پایان دوره + موجودی کالا اول دوره
	۲

۹۵۲۱۷۶	= ۳
$( ۲۷۰۵۹۲ + ۲۶۷۶۶۳ ) / ۲$	

# نسبت گردش دارایی

جمع درآمد	= گردش دارایی
جمع دارایی ها	

۱۵۶۰۰۰۰	= ۱.۰۷
۱۴۵۰۰۰۰	

- گردش پایین این نسبت موید هزینه‌های فرصت از دست رفته یا حداقل عدم کارایی در استفاده از دارائی‌ها است. البته جهت درک بهتر این نسبت باید همراه با سایر نسبت‌های مالی بررسی گردد.





# متوسط دوره وصول مطالبات

متوسط دوره وصول مطالبات ، این نسبت متوسط روزهایی که طول می کشد تا فروش نسبی وصول شود را بیان می کند و از تقسیم عدد ۳۶۰ روز بر گردش بدهکاران بدست می آید .

	۳۶۰	۳۶۰	
متوسط دوره وصول مطالبات	گردش حسابهای دریافتنی	۷/۷۱	۴۷

بطور متوسط ۴۷ روز طول خواهد کشید تا حسابهای دریافتنی ایجاد شده ناشی از فروش نسبی به وجه نقد تبدیل شود .

# گردش حساب‌های دریافتی

گردش حسابهای دریافتی	فروش های نسیه خالص
	( ۲ / مانده ح. دریافتی پایان دوره + مانده ح. دریافتی اول دوره ) متوسط حسابهای دریافتی

۱,۱۵۹,۸۶۳	بار در هر سال = ۷/۷۱
( ۱۳۸,۴۵۹ + ۱۶۲,۵۲۱ / ۲ )	

# نسبت‌های اهرمی

- نسبت‌های اهرمی ریسک سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان بلند مدت یک واحد تجاری را نشان می‌دهد، این نسبت‌ها همچنین اطلاعات مفیدی راجع به توان باز پرداخت بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت در سر رسید فراهم می‌آورند.
- این نسبت‌ها عبارتند از:
  - نسبت بدهی
  - نسبت توان پرداخت بهره
  - نسبت مالکانه

# نسبت بدهی

	جمع بدهی ها	۳۹۳۸۴۹	۰/ ۴۴
جمع بدهی به جمع دارائیهها	جمع دارائیهها	۹۰۳۸۴۱	

بالا بودن این نسبت بیانگر ریسک بالای اعتبار دهندگان بوده و موجب می‌گردد تا آنها نظر مساعدی نسبت به تمدید اعتبار یا اعطای اعتبار جدید نداشته باشند. سطح مطلوب این نسبت بستگی به ثبات سودآوری در طی سالیان متفاوت دارد. هر چه ثبات سودآوری تاریخی بیشتر باشد اعتبار دهندگان و سرمایه گذاران نسبت های بالاتری را تحمل خواهند کرد.

# نسبت دفعات پرداخت بهره

این نسبت بطور معمول از تقسیم سود قبل از بهره و مالیات بر هزینه بهره بدست می آید. علت استفاده از سود قبل از بهره و مالیات در صورت کسر آن است که این سود جهت پرداخت بهره در دسترس است. این نسبت برای ارزیابی توان واحد تجاری در پرداخت هزینه بهره سالانه بکار می رود .  
واحد این نسبت دفعه ، مرتبه ، یا بار است و بستانکاران و سرمایه گذاران جهت افزایش حاشیه ایمنی نسبت پرداخت بهره بالاتر را ترجیح می دهند.

دفعات پرداخت بهره	هزینه بهره + سود قبل از مالیات	۳۵۱۳۱ + ۲۱۸۹۱	دفعه ۱/۳
	هزینه بهره	۲۱۸۹۱	

# نسبت مالکانه

این نسبت از تقسیم حقوق صاحبان سهام به جمع ارقام سمت چپ ترازنامه (بدهی ها و حقوق صاحبان سهام) بدست می آید. این نسبت بیان می کند که چند درصد از ساختار سرمایه شرکت از محل آورده مالکان تامین شده است.

نسبت مالکانه	حقوق صاحبان سرمایه	۲۵۰۰۰۰۰	۰.۶۲
	جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سرمایه	۲۵۰۰۰۰۰+۱۵۰۰۰۰۰	



بورس اوراق بهادار تهران  
(تکرت سهام نام)



مرکز بازرگانی  
IFC (سهامی خاص)

# نسبت های سود آوری

هدف غائی مدیریت حداکثر کردن بازده سهامداران است و سود خالص بهترین ابزار برای تعیین عملکرد مدیریت در دستیابی به هدف مزبور است. بنابراین، ممکن است سهامداران در مجموعه نسبت های مالی برای نسبت های سود آوری اهمیت بیشتری قائل بشوند.

این نسبت ها عمدتاً شامل نسبت سود به فروش، نسبت بازده دارایی ها و نسبت بازده حقوق صاحبان سهام می باشد.

# نسبت سود خالص به فروش

این نسبت از تقسیم سود خالص به فروش بدست می آید و میزان بازدهی را به ازای هر ریال از فروش نشان می دهد .

نسبت سود خالص به فروش	سود خالص	۲۸۸۳۱	۰/۰۲۵
	فروش خالص	۱۱۵۹۸۶۳	

ضعف این نسبت آن است که بسیاری از هزینه ها همانند هزینه تامین مالی که در محاسبه سود خالص لحاظ شده اند ارتباطی به فعالیت فروش ندارند. این نسبت در ظاهر مطلوب نیست و نمی توان بطور قاطع نسبت به سودآوری واحد تجاری اظهار نظر کرد ابزار بهتر در ارزیابی سودآوری واحد تجاری نسبت سود عملیاتی به فروش است .



# نسبت سود عملیاتی

این نسبت از تقسیم عملیاتی به فروش خالص بدست می آید . اقلام غیر عملیاتی همچون در آمد و هزینه بهره ، سود و زیان واگذاری دارائیهها در محاسبه سود عملیاتی منظور نمی شود.

این نسبت معیار قویتری برای ارزیابی سودآوری و فروش است .

نسبت سود	سود عملیاتی	(هزینه های عمومی اداری+بهای تمام شده کالای فروش رفته)-فروش خالص
عملیاتی به فروش خالص	فروش خالص	<b>فروش خالص</b>

## نسبت بازده دارایی‌ها

این نسبت از تقسیم سود خالص به جمع دارائیه‌ها بدست می‌آید و معیار بهتری برای سنجش سود آوری واحد تجاری در مقایسه با نسبت سود خالص به فروش و نسبت سود عملیاتی است زیرا توان مدیریت را در بکار گیری موثر از دارائیه‌ها در ایجاد سود خالص نشان می‌دهد.

بازده جمع دارائیه‌ها	سود خالص	سود خالص
	متوسط دارائیه‌ها	/۲ ( دارائیه‌های پایان دوره + دارائیه‌های اول دوره)

۲۸۸۳۱	۰/۰۳
( ۸۴۶۰۱۰ + ۹۰۳۸۴۱ ) / ۲	

این نسبت بازده دارائیه‌های بکار گرفته شده طی دوره را نشان می‌دهد بنابراین ، در منخرج کسر از متوسط دارائیه‌های طی دوره استفاده شده است .

# نسبت بازده حقوق صاحبان سهام

:

این نسبت از تقسیم سود خالص منهای سود سهام ممتاز بر متوسط حقوق صاحبان سهام بدست می آید. سود در دسترس جهت توزیع بین سهامداران عادی سود خالص منهای سود سهام ممتاز است .

بازده حقوق	سود سهام ممتاز - سود خالص	۲۸۸۳۱ - ۴۸۱۲	۰/۰۵
صاحبان سهام	متوسط حقوق صاحبان سهام	( ۴۶۵۶۴۲ + ۴۷۰۹۱۸ ) /	

این نسبت میزان موفقیت مدیریت را در حداکثر نمودن بازده سهامداران عادی نشان می دهد .

# درآمد هر سهم

سرمایه گذاران اغلب علاقمندند که قدرت سود آوری را بر مبنای سود هر سهم اندازه گیری کنند . نسبت سود هر سهم از تقسیم سود خالص منهای سود سهام ممتاز بر تعداد سهام عادی بدست می آید.  
سود هر سهم در قسمت انتهایی صورت حساب سود و زیان نشان داده می شود.

# نسبت قیمت به سود هر سهم

این نسبت از تقسیم ارزش بازار به سود هر سهم بدست می‌آید با فرض آن که طبق اطلاعات بازار بورس ارزش بازار سهام شرکتی در پایان سال ۱۳۷۶، ۲۲.۸۷۵ ریال باشد در صورتی که سود هر سهم آن ۲.۱۷ باشد، نسبت قیمت به سود عبارت است از:

نسبت قیمت به سود	ارزش بازار هر سهم	۸۷۵/۲۲	۵۴/۱۰
	سود هر سهم	۱۷/۲	

روند افزایش این نسبت مبین رشد واحد تجاری است که از دیدگاه سرمایه‌گذاران بسیار مطلوب است و روند کاهشی آن سرمایه‌گذاران و سهامداران را نگران خواهد کرد.



بورس اوراق بهادار تهران  
(شرکت سهامی عام)



IFC (سهامی خاص)

# بازده سود سهام

بازده سود سهام از تقسیم سود عادی بر ارزش بازار هر سهم بدست می آید:

بازده سود سهام E/P	سود هر سهم عادی	۲/۱۷	۰/۰۹۵
	ارزش بازار هر سهم عادی	۲۲/۸۷۵	

# تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی

- I. نسبت‌های نقدینگی**
- **نسبت جاری**  
فرمول: جمع دارائیهای جاری / جمع بدهای جاری
  - **نسبت آنی**  
فرمول: (موجودی مواد و کالا - جمع دارایی‌های جاری) / جمع بدهی‌های جاری

- II. نسبت‌های عملیاتی**
- **گردش موجودی کالا**  
فرمول: درآمد حاصل از خدمات و فروش / (موجودی موارد و کالا + سفارشات مواد و کالا)
  - **گردش دارایی**  
فرمول: درآمد حاصل از خدمات و فروش / جمع کل دارائیها
  - **دوره وصول مطالبات**  
فرمول: جمع کل اسناد دریافتنی تجاری / متوسط فروش روزانه

- III. نسبت‌های اهرمی**
- **نسبت بدهی**  
فرمول: جمع کل بدهی‌ها / جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام
  - **توان پرداخت بهره**  
فرمول: سودقبل از بهره و مالیات / هزینه بهره
  - **نسبت مالکانه**  
فرمول: حقوق صاحبان سهام / جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام

- IV. نسبت‌های سودآوری**
- **نسبت سود به فروش**  
فرمول: سود خالص / فروش
  - **نسبت حاشیه سود ناخالص**  
فرمول: سود ناخالص / فروش
  - **نرخ بازده دارایی**  
فرمول: سود خالص / کل دارائیها
  - **نرخ بازده حقوق صاحبان سهام**  
فرمول: سود خالص / حقوق صاحبان سهام

## تجزیه و تحلیل مقایسه ای

در تجزیه و تحلیل مقایسه ای، روندهای مهم که سال به سال تغییر می یابند از را صورت های مالی آن سالها تعیین و مورد تفسیر قرار می گیرد. تجزیه و تحلیل مقایسه ای با عنوان تعیین و بررسی روندها نیز تعریف می شود.

تجزیه و تحلیل مقایسه ای به مقایسه ارقام دو یا چند دوره متوالی می پردازد.

در تجزیه و تحلیل درونی اهمیت نسبی هر یک از اقلام صورت مالی در مقام مقایسه با سایر اقلام همان صورت تعیین می گردد.





# تجزیه و تحلیل مقایسه ای صورت های مالی

**فرآیند تجزیه و تحلیل افقی به  
شرح ذیل است:**

**1. بدست آوردن معیار  
مقایسه ای سرفصل  
های صورت های مالی  
در دوره های زمانی  
مشابه**

**2. شناسایی تغییرات غیر  
نرمال در صورت های  
مالی**

**3. تجزیه و تحلیل اقلام  
غیر نرمال**

ترازنامه میان دوره ای	واقعی دوره منتهی به	سال مالی منتهی به	درصد تغییر	شرح	درصد	سال مالی منتهی به	واقعی دوره منتهی به
داراییها	۱۳۸۷/۱۲/۳۰	۱۳۸۶/۱۲/۲۹		بدهیها		۱۳۸۶/۱۲/۲۹	۱۳۸۷/۱۲/۳۰
موجودی نقد	۳,۶۹۱,۳۰۶	۸۹۰,۹۶۰	۹۲	حسابها و اسناد پرداختی تجاری	(۳۲)	۵,۴۰۴,۷۸۷	۱,۷۰۸,۸۴۷
سرمایه گذارینهای کوتاه مدت	۰	۱,۷۵۲,۹۵۴	(۴)	سایر حسابها و اسناد پرداختی	--	۰	۱,۶۷۸,۸۸۰
طلب از شرکتها و شرکتهای وابسته	۰	۰	--	بدهی به شرکتها و وابسته	--	۰	۰
حصه جاری حسابها و اسناد دریافتی تجاری	۶,۱۹۴,۳۸۲	۱,۳۰۷,۵۸۴	(۶۴)	پیش دریافتها	۹۴	۳,۱۹۴,۷۳۰	۴۶۹,۱۴۹
سایر حسابها و اسناد دریافتی	۷۲۲,۳۷۳	۲,۴۳۴,۵۳۱	۶۸	ذخیره مالیات بر درآمد	۱۹	۶۰۹,۱۱۶	۴,۰۹۵,۹۹۰
موجودی مواد و کالا	۱۷,۵۲۲,۶۷۸	۱,۶۵۰,۱۶۰	۱۰۰	حصه جاری تسهیلات مالی دریافتی	۶۴	۱۰,۶۵۹,۹۹۱	۳,۲۹۸,۳۵۴
پیش پرداختها	۳۴۲,۶۲۷	۳,۱۱۱,۸۸۳	۱۴۵	سود سهام پیشنهادی و پرداختی	(۷۰)	۱,۱۵۳,۶۸۳	۷,۶۲۰,۱۵۸
جمع داراییهای جاری	۲۸,۴۷۳,۱۶۶	۱۱,۱۴۸,۰۷۲	۶۹	جمع بدهیهای جاری	۳۵	۲۱,۰۲۲,۳۹۷	۱۸,۸۷۱,۳۷۸
سرمایه گذارینهای بلند مدت	۴,۳۳۷,۹۲۰	۱۹۴,۳۵۱	۲۰	حسابها و اسناد پرداختی بلند مدت	۶۴۳	۵۸۳,۶۷۲	۳۳۲,۳۰۸
داراییهای ثابت پس از کسر استهلاك	۱۸,۷۲۹,۶۶۰	۲,۰۸۹,۳۹۹	(۲۸)	تسهیلات مالی دریافتی بلند مدت	(۳)	۱۹,۴۰۷,۴۷۶	۱,۴۹۸,۹۱۶
داراییهای نامشهود	۲۷۹,۴۹۲	۵۹۵,۹۵۸	۲۳	ذخیره مزایای پایان خدمت	(۲)	۲۸۵,۸۶۲	۷۳۲,۲۸۳
حسابها و اسناد دریافتی تجاری بلند مدت	۰	۲,۸۷۹,۷۰۸	(۱۴)	جمع بدهیهای غیر جاری	--	۰	۲,۴۶۳,۵۰۷
پیش پرداختهای سرمایه ای	۰	۱۴,۰۲۷,۷۸۰	۵۲	جمع بدهیهای جاری و غیر جاری	--	۰	۲۱,۳۳۴,۷۸۵
سایر داراییها	۹۲۸,۸۳۷			حقوق صاحبان سهام	۲	۹۱۳,۹۲۷	
				سرمایه			۱۵,۸۰۰,۰۰۰
				صرف سهام			۰
				وجه دریافتی بابت افزایش سرمایه			۰
				اندوخته قانونی			۱,۵۸۰,۰۰۰
				اندوخته طرح و توسعه			۴۴۶,۳۶۲
				سود (زیان) انباشته			۱۳,۵۸۸,۰۲۸
				جمع حقوق صاحبان سهام	۱۵	۲۱,۱۹۰,۹۳۷	۳۱,۴۱۴,۳۹۰
جمع داراییهای غیر جاری	۲۴,۲۷۵,۰۰۹	۲۸,۱۸۵,۴۵۴	۱۱	جمع بدهیها و حقوق صاحبان سهام	۲۵	۴۲,۲۱۳,۳۳۴	۵۲,۷۴۹,۰۷۵
جمع داراییها	۵۲,۷۴۹,۰۷۵	۴۲,۲۱۳,۳۳۴	۲۵				



# بررسی اقلام ترازنامه در تجزیه و تحلیل مقایسه ای موجودی نقد:

به طور کلی وجه نقد در زمان کاهش تولید باید عدد بالایی باشد. اغلب مدیران سعی می کنند بدهی های شرکت را قبل از تاریخ ترازنامه کم کنند و برای این کار از وجه نقد خود حداکثر استفاده را می کنند هر چند این کار باعث کاهش نقدینگی می شود ولی این حساب آرایی سبب بهتر شدن نسبت های می شود

حسابها و اسناد دریافتنی:

هر چند که مطالبات با افزایش فعالیت معمولاً بالا می رود ولی با این حال دوره وصول مطالبات باید ثابت باشد.

# بررسی اقلام ترازنامه در تجزیه و تحلیل مقایسه ای

## موجودی کالا:

هر چند افزایش فعالیت باعث افزایش موجودی کالا می شود ولی باز هم گردش کالا نباید تغییر چندانی بکند. در زمان کاهش فعالیت اگر موجودی کالا کم نشود دلالت بر این می کند که در شرکت کالای فاقد تقاضا انباشت شده است.

## دارایی ثابت:

افزایش دارایی ثابت قاعدتا باید باعث افزایش ظرفیت تولید و افزایش سود شود برای افزایش دارایی های ثابت معمولا از وام بلند مدت، افزایش سرمایه و سود سنواتی استفاده میشود به نحوی که موجب کاهش سرمایه در گردش نشود.

# بررسی اقلام ترازنامه در تجزیه و تحلیل مقایسه ای

## حسابها و اسناد پرداختی:

افزایش فعالیت شرکت باعث افزایش حسابها و اسناد پرداختی می گردد ، افزایش حسابها و اسناد پرداختی علاوه بر افزایش تولید می تواند به دلیل افزایش دوره سررسید بدهی ها باشد و یا کاهش توان شرکت در پرداخت بدهی ها باشد که مورد آخر اغلب در زمان کاهش فعالیت شرکت و شرایط نامطلوب ایجاد می شود.

# بررسی روند

- در این بررسی روند اقلام مهم مندرج در صورتهای مالی با مبنا قرار دادن یک سال به عنوان سال پایه بررسی می شود. به همین دلیل واحدهای تجاری در اغلب موارد ارقام مقایسه ای برای دوره های متوالی ۵ تا ۱۰ ساله را ارایه می کنند تا مقایسه های بیشتری انجام پذیرد. این تجزیه و تحلیل اهمیت بیشتری از تحلیل صورتهای مالی مقایسه ای در دو دوره متوالی دارد ، زیرا دوره های بیشتر روند ارقام را بهتر منعکس می کند، تغییر از یک دوره مالی به دوره مالی بعد ممکن است الزاماً بخشی از یک روند کلی محسوب نشود زیرا ممکن است این تغییر در شرایط غیر عادی اقتصادی با وقوع چند رویداد غیر مکرر ایجاد شده باشد.

# روندها

روند فروش:

وقتی روند فروش مستمرا افزایش نشان دهد وضع مطلوب تشخیص داده می شود و در صورت کاهش وضعیت نامساعد است.

روند سود:

مطلوب بودن رند سود بدین معنا است که واحد تجاری می تواند تا مدتی بر مشکلات احتمالی کوتاه مدت و بعضا بلندمدت فائق آید.

روند سرمایه در گردش:

این روند توانایی واحد تجاری در واریز تعهدات را نشان می دهد. بهترین حالت آن است که در طی سالها این روند افزایش یافته و این افزایش متناسب با نیاز ناشی از توسعه فعالیت باشد.

# تجزیه و تحلیل سرمایه در گردش

فزونی دارایی جاری بر بدهی جاری را سرمایه در گردش می گویند.

هدف از تجزیه و تحلیل سرمایه در گردش تشخیص عواملی است که در آن تغییراتی را به وجود آورده اند و نتیجه نهایی تجزیه و تحلیل، ارزیابی کفایت تدابیر مالی مدیران است که تشخیص داده شود آیا زمان سررسید بدهی ها توانایی واریز آنها را دارند یا چیز؟

تجزیه و تحلیل سرمایه در گردش نشان می دهد که در فاصله دو دوره مالی چه وجوهی بدست آمده و به چه مصارفی رسیده است.

# ضوابط کلی

۱. هر گونه معامله ای که بر دارایی جاری و بدهی جاری یکسان بگذارد مبلغ سرمایه در گردش را تغییر نمی دهد.
۲. تغییراتی که در حسابهای غیر از دارایی جاری و بدهی جاری به وجود آمده باشد معمولا بر سرمایه در گردش اثر می گذارند.



# خطر سنجی

در خطر سنجی قدرت استنباط، استدلال و استنتاج تحلیلگر جدی تر و بیش از پیش جلوه می کند.

در خطر سنجی مواضع ایجاد خطر تعیین می گردند .

خطر سنجی استفاده از فنون و مطالعاتی است که ما را در پیش بینی دو عامل زیر یاری می دهد:

الف. ناتوانی در تادیه دیون و

ب. تحمل زیان

# ارزیابی

● اصولاً هر نوع سرمایه گذاری و فعالیت تجاری از دو جهت زیر ارزیابی می شوند:

\_از نظر نقطه سودآوری

\_از لحاظ خطراتی که متوجه سرمایه گذاری می شود.

روشهای ۱ و ۲ و ۳ بر اساس سنجش موفقیت در سودآوری شرکت در سنوات گذشته بنا گذاشته شده اند و در واقع مقایسات عامل خطر نادیده گرفته شده است و در خطر سنجی ، تجزیه و تحلیل منابع مالی و سرمایه گذاری صورت می گیرد .



# تجزیه و تحلیل صورتهای مالی - طبقه بندی دیگر

- تجزیه و تحلیل افقی (افقی از زمان - دو سال یا بیشتر دوره های زمانی مشابه - حساب کردن درصد تغییرات)
- تجزیه و تحلیل عمودی (یک سال - همه ارقام بر مبنای درآمد یا دارایی)
- تجزیه و تحلیل هم مقیاس (بدون درصد گیری چند سال را کنار هم می گذاریم و مقایسه می کنیم)

## تجزیه و تحلیل عمودی صورت‌های مالی

### فرآیند تجزیه و تحلیل عمودی به شرح ذیل است:

1. مشخص کردن یک یا گروهی از اقلام صورت‌های مالی به عنوان عدد مبنا (معمولاً فروش در صورت حساب سود و زیان و کل داراییها در ترازنامه)

2. مقایسه سایر ارقام صورت‌های مالی با رقم مبنای مربوط

13x5	13x5 (ارقام به میلیون ریال)	
100	1377	درآمد
(65)	(897)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
35	480	سود ناخالص
(29)	(399)	هزینه های عملیاتی
6	81	سود خالص

## تجزیه و تحلیل هم مقیاس صورت‌های مالی

این تجزیه و تحلیل به دوره های زمانی متعدد مربوط می شود.

تجزیه و تحلیل هم مقیاس را می توان همزمان با تجزیه و تحلیل افقی یا عمودی بکار برد.

13x2	13x3	13x4	13x5	
1100	1109	1269	1377	درآمد
(750)	(789)	(844)	(897)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
32	29	33	35	سود ناخالص
(27)	(27)	(26)	(19)	هزینه های عملیاتی
5	2	7	6	سود خالص

## تجزیه و تحلیل عمودی و هم مقیاس صورت حساب سود و زیان نسبت به فروش

13x2 (درصد)	13x3 (درصد)	13x4 (درصد)	13x5 (درصد)	
100	100	100	100	درآمد
(68)	(71)	(67)	(65)	بهای تمام شده کالای فروش رفته
32	29	33	35	سود ناخالص
(27)	(27)	(26)	(19)	هزینه های عملیاتی
5	2	7	6	سود خالص

## تجزیه و تحلیل افقی و هم مقیاس صورت حساب سود و زیان (سال ۲x به عنوان سال مبنا)

13x2	13x3	13x4	13x5	
درصد	درصد	درصد	درصد	
100	100	115	125	درآمد
100	49	190	159	سود قبل از مالیات

## نکته

شاید برخی بر این عقیده باشند که تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی صرفاً تهیه این نسبت‌ها و ملاحظه روند افزایش یا کاهش آن طی چند دوره متوالی است. بی شک همه می‌دانیم که نسبت‌های سود آوری شرکت‌ها هر چه بیشتر باشند، بهتر است و اکثر نسبت‌های فعالیت (به استثنای برخی نسبت‌ها مانند دوره وصول مطالبات و...) نیز از همین قاعده پی‌روی می‌کنند، اما در رابطه با نسبت‌های نقدینگی و اهرمی چنین قواعد کلی قابل بیان نیست، بلکه جهت تحلیل مناسب از وضعیت شرکت مورد بررسی نیازمند استفاده از مقدار بهینه و معیاری جهت مقایسه این گونه نسبت‌ها هستیم. لذا، هرچند در تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی یک شرکت بررسی روند صعودی / نزولی آن نسبت در شرکت مذکور جهت یافتن دیدی کلی از تغییرات وضعیت شرکت و سمت وسوی این تغییرات و تحولات لازم است، لیکن کافی نیست و لازم است تحلیلگر معیاری مناسب جهت سنجش این نسبت‌ها در اختیار داشته باشد.



## اما معیار مناسب جهت سنجش نسبت‌های مالی چیست؟

میدانیم مقایسه بین اقلام ناهمگون منطقی نبوده و نتایج حاصل از آن موجب گمراهی استفاده کننده است، لذا به عنوان یک معیار مناسب جهت سنجش نسبت‌های مالی هر شرکت باید به دنبال میانگین نسبت‌های مذکور در صنعت خاص مورد فعالیت آن شرکت بود.

این تحلیلها می توانند بر اساس معیارهای حاصل از بازارهای بین المللی و یا براساس معیارهای حاصل از بازارهای ملی انجام شوند. هرچند نمی توان معیارهای بین المللی را به کلی نادیده گرفت لیکن قاعدتاً و با توجه به شرایط اقتصادی و... متفاوت در کشورهای مختلف، که منجر به ناهمگونی شرایط اقتصادی کشورها و فاصله عمده محیط اقتصادی برخی کشورها از سطح جهانی گشته است، تحلیل‌های مبتنی بر معیارهای داخلی (مانند میانگین نسبت‌های مالی یک صنعت خاص در کشور) نقاط ضعف و قوت شرکتها را با توجه شرایط و اوضاع و احوال محیط پیرامونی آن بهتر آشکار ساخته و در عمل کاراتر است.



## اما مشکل کجاست ؟

- در حال حاضر موسسه ، نهاد یا سازمانی که متولی تهیه میانگین نسبتهای مالی و سایر داده های طبقه بندی شده و مورد نیاز تحلیل گران مالی در ارتباط با شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باشد، وجود ندارد. در چنین شرایطی تحلیل گران مالی جهت انجام مطالعات و تحقیقات خود و مدیران و مشاوران مالی شرکتهای جهت انجام بررسیهای کامل و همه جانبه خود از نقاط ضعف و قوت شرکت و ارائه راهکارهای مناسب در جهت بهبود عملکرد آن شرکت با مشکلات عدیده از جمله محاسبه میانگین نسبتهای مالی آن صنعت مواجه اند.

جهت رفع این مشکل تحلیل گر ناچار است یا شخصاً و با استفاده از ابزاری مانند اکسل به استخراج اطلاعات لازم از صورتهای مالی تک تک شرکتهای موجود در آن صنعت و محاسبه نسبتهای مورد نیاز برای تمامی شرکتهای موجود پرداخته و در نهایت اقدام به محاسبه میانگین این نسبتها برای کل صنعت نماید، و یا دست به دامن مهندسین و شرکتهای تولید کننده نرم افزارهای مالی گشته و جهت سهولت کار اقدام به سفارش و خرید نرم افزار مورد نیاز خویش نماید. راه حل اول به ویژه برای صنایع متشکل از شرکتهای متعدد، بسیار زمان بر بوده و به سختی قابل اجرا است، راه حل دوم به دلیل فزونی مخارج بر منافع برای بسیاری از تحلیل گران غیر معقول بوده و نامناسب است.



بورس اوراق بهادار تهران  
(شرکت سهامی عام)



# انواع تحلیلهای مالی

تحلیل فنی (تکنیکی)

تحلیل بنیادی

# تحلیل های فنی

تحلیل گران فنی معتقدند که اطلاعات مهم درباره نوسانهای آتی قیمت سهام را می توان طریق مطالعه تغییرات قبلی قیمت های سهام بدست آورد. اطلاعات بر روی نمودار ها رسم می شوند و این اطلاعات به منظور دستیابی به الگوهای تکراری به دقت مورد بررسی قرار می گیرند.

تحلیلگران فنی تصمیمهای خرید و فروش خود را بر اساس نمودارهایی که تهیه می کنند قرار می دهند.

بررسی تکنیکال به معنی استفاده از اطلاعات تاریخی و روند گذشته به منظور ارزیابی وضع موجود و آینده سهام تلقی می شود و با توجه به تئوری های مختلفی که در این زمینه وجود دارد عبارت ” گذشته چراغ راه آینده است “ را در ذهن متبادر می سازد.

بررسی تکنیکال به روش چارتیست ها ( Chartist ) معروف است.



بورس اوراق بهادار تهران  
(شرکت سهامی عام)



مرکز بازرگانی  
IFC (سهامی خاص)

# اصول کلی تحلیل تکنیکی یا فنی

۱- همه چیز یک سهم، در قیمت آن سهم منعکس می شود.

۲- قیمت ها به صورت روند هایی حرکت می کنند که این روندها در برابر تغییرات مقاومت می کنند.

۳- روندهای بازار تکرار می شوند.

# تحلیل بنیادی

در این روش، خرید و فروش سهام از طریق بررسی اطلاعات جامع از قبیل وضعیت اقتصادی و سیاسی جهان و کشور، موقعیت صنعت مورد مطالعه و وضعیت مالی شرکت می پردازد.

**تحلیل گر بنیادی** معتقد است که ارزش ذاتی حقیقی اوراق بهادار را می توان با مطالعه و بررسی عواملی نظیر عواید، محصولات، مدیریت، صورتهای مالی شرکت و سایر عوامل بنیادی به دست آورد.

## سطوح بررسی بنیادگرایان:

۱- سطح کلان

۲- سطح صنعت

۳- سطح شرکت

**تحلیل گران فنی** تحلیلگران بنیادی را به خطا رفتن متهم نمی کنند. با این حال، معتقدند که تحلیلهای بنیادی روشهای طولانی و دشوار هستند.

## عوامل مؤثر بر قیمت اوراق بهادار – سطح شرکت

- ۱- نقد شوندگی
- ۲- تعداد سهام در دست عموم
- ۳- ترکیب سهامداران
- ۴- ثبات نسبی سودآوری
- ۵- سودآوری و نسبت P/E
- ۶- نسبت سود تقسیمی هر سهم
- ۷- ارزش ویژه هر سهم
- ۸- انتشار اطلاعات
- ۹- عمر شرکت و استهلاك تجهیزات
- ۱۰- بودجه شرکت، پیش بینی سود هر سهم و میزان تحقق آن
- ۱۱- طرح های توسعه
- ۱۲- دعاوی حقوقی
- ۱۳- سابقه و اعتبار شرکت
- ۱۴- اطلاعات درون شرکت و شایعات
- ۱۵- عرضه و تقاضای سهم
- ۱۶- روند قیمت سهم
- ۱۷- مدیریت شرکت
- ۱۸- افزایش سرمایه و تاثیر آن بر قیمت هر سهم
- ۱۹- وضعیت قرارگیری در تابلوها

# سطح صنعت

سرمایه گذاری که تشخیص می دهد اقتصاد و بازار برای سرمایه گذاری جذاب است باید به تحلیل  
صنایعی بپردازد که در آنها فرصت هایی در سالهای آتی دیده می شود.

چرخه عمر صنعت  
تجزیه و تحلیل چرخه تجاری  
جنبه های کیفی تحلیل صنعت



# سطح کلان

بازار سهام قسمت مهم و حیاتی از کل اقتصاد به شمار می رود. واضح است که ارتباط قوی میان بازار سهام و اقتصاد وجود دارد. اگر شرایط اقتصادی نامناسب باشد عملکرد بیشتر شرکت ها و در نتیجه بازار سهام نیز ضعیف خواهد بود. برعکس، اگر شرایط اقتصادی مناسب باشد عملکرد شرکت ها نیز بهتر خواهد بود و در نتیجه شرایط بهینه اقتصادی در بازار سهام متبلور خواهد شد.

- ۱- وضعیت سیاسی جهان و کشور
- ۲- وضعیت اقتصادی جهان و کشور
- ۳- بودجه سالانه
- ۴- سیاستهای کلان پولی، مالی و ارزی
- ۵- تغییر قوانین و مقررات
- ۶- رویدادهای با اهمیت
- ۷- قیمت های جهانی کالا و خدمات
- ۸- تحولات تکنولوژیکی

# قوانین تاثیر گذار بر اقتصاد کشور

قانون تعزیرات حکومتی    قانون گمرکی    قانون انتشار اوراق مشارکت

سازمان بازرسی کل کشور

قانون مالیاتهای مستقیم

قانون و مقررات سازمان بورس

قانون محاسبات عمومی

قانون حمایت از مصرف  
کنندگان و تولید کنندگان

برنامه های چهارم توسعه  
و سند چشم انداز ۱۴۰۴

اساسنامه سازمان حسابرسی

قانون تامین اجتماعی

بودجه های سنواتی

اساسنامه حسابداران رسمی ایران  
قانون تجارت

قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت